

Nader onderzoek steen- en kerkuil

Hoevelaar fase 1 te Woudenberg

Documentcode: 15M1255.RAP003

Lievensense **CSO**
infra water milieu

Nader onderzoek steen- en kerkuil

Hoevelaar fase 1 te Woudenberg

Documentcode: 15M1255.RAP003

Opdrachtgever

Gemeente Woudenberg
Postbus 16
3930 EA Woudenberg

Contactpersoon opdrachtgever

Dhr. H. Kamies

Contactpersoon LievensenseCSO

Dhr. L. Sluiter, MSc.
088-910 2037
LSluiter@LievensenseCSO.com

Projectcode	15M1255
Documentnummer	15M1255.RAP003
Versiedatum	17 mei 2016
Status	Definitief

Autorisatie			
Documentnummer	Versiedatum	Status	
15M1255.RAP003	17 mei 2016	Definitief	
Opgesteld door:	Functie	Datum	Paraaf
Mevrouw A. van de Craats	Adviseur Flora en fauna	17.05.2016	
Geverifieerd door:	Functie	Datum	Paraaf
De heer L. Sluiter	Projectleider Flora en fauna	17.05.2016	
Akkoord projectleider:	Functie	Datum	Paraaf
De heer L. Sluiter	Projectleider Flora en fauna	17.05.2016	

LIEVENSECSO MILIEU B.V.

HOOFDKANTOOR

Postbus 2
3980 CA Bunnik
Regulierenring 6
3981 LB Bunnik

REGIOKANTOOR LEEUWARDEN

Postbus 422
8901 BE Leeuwarden
Orionweg 28
8938 AH Leeuwarden

REGIOKANTOOR GRONINGEN

Postbus 2239
9704 CE Groningen
Zernikepark 4
9747 AN Groningen

REGIOKANTOOR DEVENTER

Postbus 2018
7420 AA Deventer
Gotlandstraat 26
7418 AZ Deventer

REGIOKANTOOR MAASTRICHT

Postbus 1323
6201 BH Maastricht
Sleperweg 10
6222 NK Maastricht

REGIOKANTOOR HOOGVLIET

Postbus 551
3190 AM Rotterdam-Hoogvliet
Hoefsmidstraat 41
3194 AA Rotterdam-Hoogvliet

E-mail: info@LievensenseCSO.com
KvK-nummer : 30152124

Website: LievensenseCSO.com
BTW-nummer: NL. 8075.03.368.B.01

IBAN: NL96RABO0394469100

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Pagina
1 Inleiding	1
2 Situatie en wetgeving	3
2.1 Plangebied beschrijving.....	3
2.2 Planontwikkeling en geplande ingrepen.....	5
3 Opzet en methode	6
3.1 Afbakening opzet	6
3.2 Onderzoeksopzet	6
4 Resultaten	8
4.1 Resultaten veldonderzoek	8
4.2 Effecten planontwikkeling.....	12
5 Conclusies en advies	13
5.1 Advies: mitigerende maatregelen.....	14
5.2 Samenvatting	15

Bijlagen

Bijlage 1	Stroomschema
Bijlage 2	Wetgeving
Bijlage 3	Literatuur
Bijlage 4	Kaart regionale ligging
Bijlage 5	Foto's van het plangebied
Bijlage 6	Resultaten

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Woudenberg heeft LievensesCSO Milieu B.V. in verband met de voorgenomen planontwikkeling een nader onderzoek naar uilen uitgevoerd voor het plangebied Hoevelaar fase 1 aan de Stationsweg Oost (N224) te Woudenberg (gemeente Woudenberg).

Aanleiding voor het nader onderzoek is de uitgevoerde quickscan Natuurwetgeving (LievensesCSO, 2016b) op het plangebied. In de quickscan is geconcludeerd dat bepaalde beschermde soorten aanwezig kunnen zijn op het plangebied of anderszins mogelijk schade kunnen ondervinden van de planontwikkeling. Het advies in de quickscan is om nader onderzoek uit te voeren naar het gebruik van het plangebied door uilen (steenuil en kerkuil), tongvaren, huismus, gierzwaluw, boommarter, das, hazelworm en vleermuisen (baardvleermuis, franjestaart, watervleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis). Voorliggende rapportage betreft alleen het nader onderzoek naar uilen (steen- en kerkuil). Vanwege planning technische redenen is gekozen het uilenonderzoek direct na de quickscan separaat uit te voeren, zodat de onderzoeksperiode conform de geldende protocollen verloopt. Omdat vanwege planning technische redenen het wenselijk was onderzoek naar uilen spoedig te starten. Voor de overige soorten wordt een apart onderzoek uitgevoerd.

Het doel van dit nader onderzoek is vast te stellen of de betreffende ontheffingsplichtige soorten daadwerkelijk voorkomen (met bijbehorende functie(s) in het plangebied) en/of vervolgens de geplande ontwikkelingen strijdig zijn met de soortbescherming van de Flora- en faunawet (2005). In geval van te verwachten knelpunten tussen de soorten en planontwikkeling, wordt aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn en welke mitigerende (verzachtende maatregelen) en/of compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn. Op basis van dit nader onderzoek kan indien nodig een ontheffing worden aangevraagd bij het Ministerie van Economische Zaken.

Indien geen ontheffingsplichtige soorten aangetroffen worden in het plangebied, of als deze soorten geen schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen, blijven de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (zie bijlage 2).

Deze rapportage gaat uit van de actuele wet- en regelgeving. Op het moment van goedkeuring van dit nader onderzoek gelden hiervoor de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Met deze wetgeving is bij voorliggend nader onderzoek specifiek rekening gehouden. De ingangsdatum van de nieuwe Wet Natuurbescherming is vooralsnog 1-1-2017.

LievensesCSO Milieu B.V. is door Eerland Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van LievensesCSO Milieu B.V. voor de flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is LievensesCSO Milieu B.V. lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

LievensenseCSO Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van de opgestelde nader onderzoek. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom.

2 Situatie en wetgeving

2.1 Plangebied beschrijving

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 7,3 hectare en is gelegen aan de Stationsweg Oost (nummer 199a) en ligt ten zuiden van de Spoorlaan en ten oosten van de Zegheweg te Woudenberg. Het plangebied ligt in kilometerhok X158 – Y454. Voor de regionale ligging van het plangebied wordt verwezen naar bijlage 4. Ter plaatse van het plangebied bevindt zich een boerderij met bijbehorende opstallen en weilanden. De boerderij is niet meer in gebruik, maar de woning nog wel bewoond. Doordat de opstallen weinig tot niet meer in gebruik zijn, is de dynamiek in het gebied laag zodat rust minnende soorten eerder gebruik zullen maken van het plangebied.

Het plangebied ligt in het buitengebied ten oosten van de woonkern van Woudenberg en ten westen van het industrieterrein. Langs de Stationsweg Oost (N224) liggen woningen en bedrijven. De bebouwing is gelegen in het midden van het plangebied. De rest van het plangebied bestaat uit monotone weilanden van Engels raaigras met watergangen, waarlangs geknotte zwarte elzen groeien met holtes. Deze watergangen zijn relatief ondiep (tot 0,3 meter), deels vrij sterk stromend, onbegroeid en onderhouden. De watergangen zijn voor een aangesloten om het omliggende stelsel en de bodem bestaat uit een beperkte modderlaag. Ten (zuid-)westen van het plangebied langs de N224 ligt een wat ruiger terrein. De tuin van de woning bestaat uit moestuin, gazon en enkele bomen.

Figuur 1. Overzicht plangebied met luchtfoto (2014)

De opstallen bestaan uit een woning (boerderij) met een aanbouw. De aanbouw heeft een spouwmuur met open stootvoegen op een hoogte van 0,5 en 2,5 meter en een pannendak. De woning heeft twee dakkapellen en net als de aanbouw een pannendak. Aan de noordkant van de woning is een stal met zolder waar meerdere katten zijn waargenomen. Deze stal/schuur wordt nog wel gebruikt als schuur, maar niet als stal. Tegen de noordelijke buitenmuur zitten zwaluwnesten van de huiszwaluw die er deels vanaf gevallen zijn. Ten oosten van de woning ligt een rij schuren en stallen van zuid naar noord. Het meest zuidelijke deel is een open kapschuur met hooizolder. Het deel ten noorden daarvan is een deels half open schuur met houten muren en golfplaten dak. Het meest noordelijke deel is een stal met geïsoleerd golfplaten dak. Ten oosten van deze rij schuren/stallen staat een houten schuur met golfplaten dak. De schuur is beperkt in gebruik als opslag en het dak is geïsoleerd met riet/hooi wat op sommige plekken los hangt. In de noordwesthoek van het erf is een grote stal voor pluimvee die net als de rest van de stallen niet meer gebruikt wordt. Dit is een vrij nieuwe schuur die geen toegang biedt voor grote dieren of uilen. In het staldeel zijn tijdens de inspectie afgebeten veren gevonden die duiden op de aanwezigheid van een marterachtige. De stal ten zuiden van deze stal is iets ouder, maar verder identiek aan de nieuwere pluimvee stal. Ten (noord)oosten van de stal aan de woning zijn nog twee houten met golfplaten dak schuren die niet meer in gebruik zijn. Ze zijn wel afgesloten, maar bevatten kieren, naden en gebroken ramen waardoor ze wel toegankelijk zijn voor dieren. Tussen de gebouwen en in de noordoosthoek is het erf verhard. Tussen de opstallen staan langs de watergang kersenbomen.

Figuur 2. Woning met aanbouw en tuin (links) en hooischuur (rechts)

In dit stadium van het ontwerp is het nog niet duidelijk welke elementen en objecten verdwijnen. Het uitgangsprincipe is dat alle opstallen, verhardingen, opgaand groen worden verwijderd en alle watergangen worden gedempt.

Beeldmateriaal van het plangebied en de directe omgeving is opgenomen in bijlage 5. Een situatietekening met de samenvatting van de resultaten van het nader onderzoek is gegeven in bijlage 6.

2.2 Planontwikkeling en geplande ingrepen

De voorgenomen planontwikkeling (bron: gemeente Woudenberg) bestaat uit:

Het realiseren van nieuwe woningen en herinrichting van het plangebied, waarbij de huidige gebouwen worden gesloopt, watergangen mogelijk gedempt en opnieuw gegraven.

Het is nog niet duidelijk welke werkzaamheden in het kader van de planontwikkeling worden uitgevoerd. In ieder geval kunnen de volgende werkzaamheden aan de orde zijn:

- Sloop opstallen
- Aanvoer van materieel en materiaal
- Grond- en graafwerkzaamheden
- Bouwwerkzaamheden (inclusief heien)
- Verwijdering van opgaand groen
- Demping van watergangen
- Saneren asbest

Opgemerkt wordt dat ten noorden van het plangebied men ook het voornemen heeft op termijn woningen te gaan bouwen. Het betreft een relatief groot gebied rondom de Spoorlaan 9 en Zegheweg 30 (bron: Gemeente Woudenberg). De mogelijke negatieve effecten van deze plannen op de aanwezige natuurwaarden beïnvloeden elkaar en kunnen elkaar bovendien versterken. Voorliggende rapportage gaat enkel over het voorkomen van uilen en de mogelijke effecten op de ze soorten. Het is echter sterk aan te raden de mogelijke negatieve effecten tezamen te beoordelen alsmede de mogelijke oplossingen in de vorm van mitigerende en/of compenserende maatregelen.

3 Opzet en methode

3.1 Afbakening opzet

Het nader onderzoek betreft een soortgerichte inventarisatie naar de steenuil en de kerkuil. Er is gericht onderzoek gedaan naar aanwijzingen of de betreffende beschermde soorten aanwezig zijn in of nabij het plangebied. Waar deze aanwijzingen zijn aangetroffen, is een inschatting gemaakt van de functie en waarde van het plangebied voor de betreffende soorten. Het nader onderzoek kan gebruikt worden als bijlage bij een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag ex. artikel 75c van de Flora- en faunawet.

3.2 Onderzoeksoopzet

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een literatuur/bureauonderzoek verricht, waarbij gezocht is naar informatie uit lokale bronnen/werkgroepen die actuele informatie opleveren over het mogelijk voorkomen van de onderzochte soorten (zie bijlage 3).

Alle veldinventarisaties zijn door deskundig personeel uitgevoerd op geschikte dagen in de juiste periode voor de soorten, zodat de gegevens voldoen aan de geldende normen. Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van de soortenstandaarden van voormalig Dienst Regelingen (nu Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)).

Tabel 1. Overzicht onderzoeksperioden van de mogelijk aanwezige soorten

Strikter beschermde soort	Tabel Ff-wet (2, 3 of vogels)	Status onderzoeksperiode												Totaal # inspecties	Methode/ protocol
		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec		
steenuil	*	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	3	Soortenstandaard RVO
kerkuil	*	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	3	Soortenstandaard RVO	

	suboptimale onderzoeksperiode
	optimale onderzoeksperiode
	niet geschikte onderzoeksperiode

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door de heer ir. L. Sluiter en mevrouw A. van de Craats MSc., beide werkzaam bij LieveenseCSO Milieu B.V.. Tabel 2 geeft een overzicht van de gegevens van de 3 veldbezoeken die zijn uitgevoerd.

Tabel 2. Overzicht veldinspecties

Datum	Tijd	Zon onder	Temperatuur	Wind	Bewolking/neerslag
23 februari 2016	18.00-21.00 u	18.08 u	3-6 °C	3 Bft	Bewolkt en enkele korte buien
24 maart 2016	19.00-21.30 u	19.01 u	5-8 °C	2 Bft	Bewolkt en enkele korte buien
12 april 2016	19.00- 20.00 u en 21.00 – 21.15 u	20.33 u	15 °C	2 Bft	Half bewolkt en begin droog met later regen

Steen- en kerkuil

Onderzoek naar de aanwezigheid van vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn, conform de lijst van het Ministerie. Hierbij is gekeken naar uilen (o.a. steenuil en kerkuil) op het plangebied en directe omgeving. Voor uilen is doorgaans de meest geschikte inventarisatieperiode in het vroege voorjaar (februari/maart) gelegen. Voor de steenuil zijn drie gerichte veldbezoeken uitgevoerd in de geschikte periode van circa 15 februari tot 15 april. Deze periode is afhankelijk van onder andere de weersomstandigheden en het voedselaanbod.

Methode:

- visuele waarnemingen (inspectie bomen/struiken/opstallen) en sporenonderzoek;
- observaties overdag en 's avonds;
- in het (pré)broedseizoen (februari/maart) kunstmatig territoriale roepen van de verschillende vogelsoorten ten gehore brengen tijdens schemer.

Er is actief gezocht naar de aanwezigheid van territoria en/of foerageergebieden. Hierbij is gezocht naar sporen en zijn in het (pré)broedseizoen kunstmatig territoriale roepen van de verschillende vogelsoorten ten gehore gebracht. Indien uilen aanwezig zijn reageren deze op deze roepen, waarmee de aanwezigheid kan worden aangetoond. Tevens kan hierdoor een uitspraak gedaan worden over onder andere aanwezigheid territorium, aanwezigheid nestplaats en dergelijke. Met name voor het vast stellen van de steenuilen en bosuilen is dit een beproefde methode. De kerkuil reageert minder 'fel' op het afspelen van geluiden van soortgenoten.

4 Resultaten

4.1 Resultaten veldonderzoek

De resultaten van de veldonderzoeken zijn samengevat in onderstaande tekst, figuur 5 en in bijlage 6.

Steenuil

De steenuil is een soort die verbonden is met kleinschalig agrarisch cultuurlandschap (Parmentier en Van Paassen, 2009; RVO, 2014). Het is een standvogel met een relatief klein territorium, gemiddeld 12 hectare, afhankelijk van het voedselaanbod en het seizoen. De soort heeft open terrein met het hele jaar door korte vegetatie nodig als jachtgebied. Het aanbod van voedsel zoals muizen, insecten, kevers en wormen moet op korte afstand beschikbaar zijn in een optimaal leefgebied. De soort heeft een breed voedselpakket en kan zich aanpassen aan het lokale aanbod. Zo eten steenuilen ook wel eens een mol, vleermuis, andere vogels, spinnen en slakken. Het is een holenbroeder die zelf geen nesten maakt. Holten in bomen als hoogstamfruitbomen en knotbomen (wilg, populier, els en es) dienen als natuurlijke nestgelegenheid. Daarnaast kunnen gebouwen ook fungeren als schuil- en nestgelegenheid. Voorbeelden hiervan zijn schuurtjes, stallen, zolders van boerderijen en woonhuizen. De vrije ruimte onder dakpannen van gebouwen is dan een ideale plek. Het is hier bij van belang dat het gebouw toegankelijk is en gelegen in een rustige omgeving en er op korte afstand voldoende voedsel aanwezig is..

Tijdens de veldinventarisaties is de roep van de steenuil nagebootst door het afspelen van de territoriale roep. Tijdens alle drie de veldinventarisaties zijn reacties gehoord van steenuilen op dit geluid. Deze roep kwam dan vanuit de richting van de voormalige boerderij aan de Spoorlaan 9 of uit de richting van de Groenewoudsesteeg (beide locaties buiten het plangebied). Op de voormalige boerderij ten noorden van het plangebied is alle drie de avonden een steenuil waargenomen. De laatste avond was de waarneming voor zonsondergang en voordat er een territoriale roep was afgespeeld (figuur 3). Volgens een tijdelijke bewoner van een van de woningen zit er al minstens zes jaar een steenuil paar in de noordwestelijke schuur.

Op de locatie van het plangebied zijn geen steenuilen of sporen van steenuilen waargenomen. Volgens de gegevens van de gemeente Woudenberg zou hier wel een verblijfplaats voor deze soort zijn geweest (Ecogroen, 2015). Er is geen reactie gehoord op het afspelen van de territoriale roep vanaf het plangebied. Eerder onderzoek (Arcadis, 2013) gaf aan dat er een vaste rust- en verblijfplaats van één steenuil aanwezig was ter hoogte van Stationsweg West 149. Tijdens verificatie ter plaatse zijn op deze locatie geen sporen van de steenuil waargenomen en de aanwezige steenuilenkast was niet in gebruik. De bewoners hebben aangegeven hier al een paar jaar geen steenuil te hebben waargenomen. Volgens gegevens van de gemeente Woudenberg was er een vaste rust- of verblijfplaats bij Stationsweg Oost 239. Ook deze bron is ter plaatse geverifieerd. Hierbij gaf de bewoonster aan hier al een tijd geen steenuil meer te hebben gezien. Er is op deze locatie nog steeds geschikt habitat aanwezig, maar de voormalige verblijfplaats is momenteel ongeschikt.

Samenvattend zijn op het plangebied geen steenuilen of sporen daarvan aangetroffen. Wel is er een vaste verblijfplaats van de steenuil 320 meter ten noorden van het plangebied. Het is aannemelijk dat het plangebied gebruikt wordt als foerageergebied voor de

steenuilen van die locatie, maar hiervoor geldt dat het plangebied geen essentieel foerageergebied is. De geplande ingreep is wel een grootschalig project waarbij agrarische percelen worden vervangen door een woonwijk op 300 meter afstand van een nestlocatie van de steenuil. Ondanks dat de steenuil een soort is waarvan het habitat gerelateerd is aan de mens zal een hele woonwijk op korte afstand van een nestlocatie een negatief effect hebben op de soort. Negatieve effecten die te verwachten zijn, zijn onder andere toename van lichtverstrooiing/lichtvervuiling, verhoogde dynamiek (geluid, beweging, recreatieve druk (honden die worden uit gelaten e.d.) en een toename van verkeer (verhoogd risico op aanrijdingen).

Figuur 3. Steenuil in schuur bij Spoorlaan 9

Kerkuil

De kerkuil is een soort van open en halfopen (cultuur) landschappen met kleinschalige elementen en heeft een voorkeur voor complete duisternis (De Jong, 2013). Het is een standvogel die meestal een leven lang in hetzelfde gebied blijft als hij daar eenmaal gevestigd is. Het voedsel van deze soort bestaat bijna geheel uit woelmuizen, spitsmuizen en ware muizen met een voorkeur voor veldmuizen en daarna de bos- en huisspitsmuis. Het jachtgebied bestaat uit open veld dat wordt begrensd met kruidenrijke randen, houtwallen, heggen of bosjes. Ook ruige wegbermen en andere slecht onderhouden graslandgebieden zijn geschikt. De afmetingen van het jachtgebied zijn afhankelijk van het voedselaanbod en varieert van 60 tot 1200 hectare per broedpaar. Binnen een territorium heeft de soort een aantal vaste plekken in gebruik als nestplaatsen of vaste rust- of verblijfplaats (RVO, 2015). Deze plekken kunnen enkele honderden meters uit elkaar liggen en deze worden afwisselend gebruikt. De soort is net als de steenuil van oorsprong een holenbroeder en bouwt zelf geen nest. Natuurlijke nestgelegenheden voor de soort zijn boomholten en rotsspleten en door de mens gecreëerde nestgelegenheden zijn gaten in de nok van schuren (uilenbord) en kerktorens (De Jong, 2013). Beide soorten nestgelegenheden zijn in Nederland schaars geworden waardoor de soort vooral broed in nestkasten voor kerkuilen. Schuren en andere gebouwen worden wel door de kerkuil gebruikt, maar zijn minder geschikt als broedlocatie, omdat ze gevaarlijker zijn voor jonge kerkuilen.

Tijdens de veldinventarisaties is intensief gezocht naar sporen van de kerkuil. Tijdens de quickscan zijn braakballen aangetroffen in het meest noordelijke deel van de oostelijke schuur. Op dezelfde locatie zijn tijdens de eerste veldinventarisatie enkele nieuwe

braakballen gevonden. Bij de laatste inventarisatie waren er nieuwe krijtsporen. Verder is de kerkuil tijdens de eerste avond waargenomen ter hoogte van de voormalige boerderij aan de Spoorlaan 9, circa 350 meter ten noorden van het plangebied. In één van de opstallen bij de Spoorlaan zijn ook vele sporen aangetroffen die duiden op twee vaste verblijfplaatsen (figuur 4). In de verdere omgeving zijn geen sporen van de kerkuil aangetroffen of kerkuilen waargenomen.

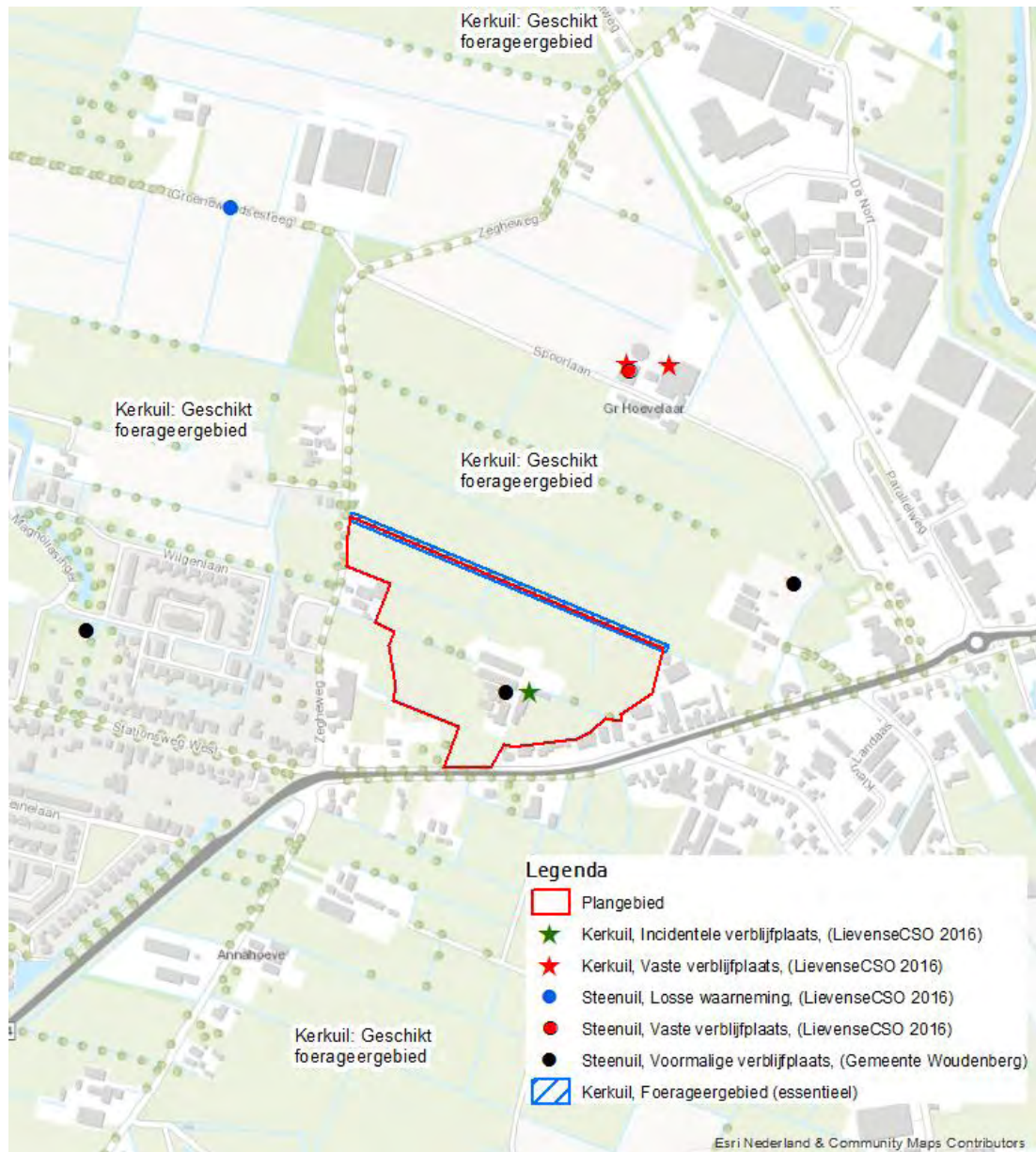
Figuur 4. Veer van kerkuil in stal bij Spoorlaan 350 m ten noorden van het plangebied

Het deel van de stal waar de braakballen zijn waargenomen is een sporadische verblijfplaats voor de kerkuil. Omdat in dit deel van de stal tijdens de drie inventarisaties slechts zeer weinig verse braakballen of sporen zijn aangetroffen, kan gesteld worden dat het een verblijfplaats betreft die slechts zeer zelden wordt gebruikt en het dus niet gaat om een vaste rust- of verblijfplaats. De kerkuil waarvan een verblijfplaats is vastgesteld in een stal van de voormalige boerderij aan de Spoorlaan maakt waarschijnlijk gebruik van het plangebied. Het plangebied heeft dan de functie als foerageergebied, maar niet als vaste rust- of verblijfplaats. Kerkuilen hebben zoals eerder vermeld een relatief groot territorium (60 -1200 hectare) en de afstand van het plangebied tot de verblijfplaats aan spoorlaan is ongeveer 350 meter. Het weiland van het plangebied bestaat uit Engels raaigras en is niet ideaal voor muizen en dus niet als jachtgebied. De rij geknotte zwarte elzen langs de watergang op de noordgrens van het plangebied is wel geschikt jachtgebied.

Op basis van deze gegevens wordt geconcludeerd dat alleen de rij geknotte zwarte elzen een essentieel functie heeft in het leefgebied van de kerkuil. Rondom het plangebied, met name aan de noordzijde en verder naar het zuiden (ten zuiden van de Stationsweg Oost) is bovendien kwalitatief beter en meer geschikt agrarische gebied aanwezig dat dienst kan doen als jachtgebied.

Zoals genoemd betreft de geplande ingreep een grootschalig project waarbij agrarische percelen en opstallen vervangen worden door een woonwijk. Dit heeft een versturende werking op de kerkuil die een vaste rust- of verblijfplaats heeft aan de spoorlaan. Dit heeft een negatief effect op de rust in het plangebied, want de drukte van Woudenberg komt

dichterbij met verstoringen van de mens. Aangezien de soort een voorkeur heeft voor complete duisternis heeft vooral verstoring door toename van lichtverstrooiing/ lichtvervuiling een groot negatief effect op de kerkuil. Daarbij zijn er net als op de steenuil negatieve effecten te verwachten door verhoogde dynamiek (geluid, beweging, recreatieve druk en een toename van verkeer.

Figuur 5. Resultaten nader onderzoek

4.2 Effecten planontwikkeling

De voorgenomen planontwikkeling (bron: gemeente Woudenberg) bestaat uit:

Het realiseren van nieuwe woningen en herinrichting van het plangebied, waarbij de huidige gebouwen worden gesloopt, watergangen mogelijk gedempt en opnieuw gegraven.

De steenuil en kerkuil komen voor in de omgeving van het plangebied. In tabel 3 zijn de effecten aangegeven van de planontwikkeling op de aangetroffen strikter beschermde soorten (vogels met jaarrond beschermde nesten). Bij de effecten is vooralsnog géén rekening gehouden met de eventueel uit te voeren compenserende en/of mitigerende maatregelen na de planontwikkeling.

Tabel 3. Effecten planontwikkeling op aangetroffen soorten

Beschermde soort	Effecten van de planontwikkeling
Steenuil	Geen negatieve effecten
Kerkuil	Mogelijk verlies van functie foerageergebied ter plaatse van de noordgrens

Het plangebied bevat voor de in tabel 3 genoemde uilensoorten alleen beschermde waarden in de vorm van essentieel foerageergebied. Er zijn geen vaste verblijfplaatsen van één van beide soorten aanwezig.

Voorts dient rekening gehouden te worden met de planontwikkeling ten noorden van Hoevelaar fase 1. Ook hier is men voornemens woningen te bouwen (bron: Gemeente Woudenberg). Deze locatie is tevens de plek waar de steenuil en kerkuil een vaste rust en verblijfplaats hebben en mogelijk een nestlocatie (LieveenseCSO, 2016a). Maatregelen om negatieve effecten door beide planontwikkelingen op de aanwezige uilen moeten bij voorkeur integraal benaderd worden.

Opgemerkt wordt dat soorten die niet ontheffingsplichtig zijn wel speciale aandacht behoeven in het kader van de Zorgplicht (bijlage 2). Dit zijn haas en ree. Dit zijn tabel 1 soorten, waarbij onder meer voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, wel geldt de algemene zorgplicht. Deze soorten kunnen mogelijk (tijdelijk) negatieve effecten ondervinden van de planontwikkeling.

5 Conclusies en advies

Op basis van dit nader onderzoek wordt geconcludeerd dat de voorgenomen planontwikkeling negatieve effecten heeft op het leefgebied van de strikt beschermde kerkuil (tabel 5). De rij geknotte zwarte elzen vormt een essentieel onderdeel leefgebied van de kerkuil.

Tabel 5. Samenvatting effecten planontwikkeling en overtreding Flora- en faunawet

Beschermde soort	Effecten van planontwikkeling	Verbods-overtreding	Ontheffing nodig?
Steenuil	Geen negatieve effecten	n.v.t	nee
Kerkuil	Verlies essentieel foerageergebied ter plaatse van de noordgrens	Artikel 11	ja, uitgebreide toets

De uitvoering van het project leidt tot aantasting (beschadigen, vernielen en/of verstoren) van essentieel foerageergebied van kerkuil. Dit leidt tot functionaliteitsverlies van het leefgebied en mogelijk tot aantasting van de gunstige staat van instandhouding van deze soort.

De handelingen die leiden tot aantasting van de voortplantings- of vaste rust of verblijfplaatsen van de kerkuil zijn ontheffingsplichtig. U kunt ontheffing aanvragen bij het Ministerie van EZ met een activiteitenplan, waarin een mitigatie- en/of compensatiemaatregelen zijn aangegeven en/of een specifiek ecologisch werkprotocol is opgenomen. Na goedkeuring van de ontheffingsaanvraag en ontvangst van de ontheffing kan de ingreep verricht worden, waarbij dan aantoonbaar gewerkt dient te worden volgens het goedgekeurde activiteitenplan/werkprotocol. Voor de afhandeling van een ontheffingsaanvraag heeft het Ministerie van EZ een wettelijk termijn van 16 weken. Door het aanvragen van een ontheffing handelt u conform de Flora- en faunawet en bent u niet in overtreding.

Opgemerkt wordt dat voor vogels waarvan bijvoorbeeld de nesten en leefgebied jaarrond beschermd zijn (bijvoorbeeld uilen, een groot aantal roofvogels en koloniebroeders zoals de huismus) bij een ruimtelijke ingreep, vaak geen ontheffing verleend kan worden. Hierdoor is het noodzakelijk dat voldoende mitigerende maatregelen worden getroffen om het bevoegd gezag ervan te overtuigen dat er geen negatieve effecten plaatsvinden. Als dit niet mogelijk is, dan kan alleen ontheffing worden verleend indien er 1) geen alternatief voor de planontwikkeling is, 2) dat de activiteit past in één van de specifiek genoemde wettelijke belangen (onder meer 'bescherming van de flora en fauna', 'volksgezondheid of openbare veiligheid', 'dwingend redenen van groot openbaar belang', 'ruimtelijke inrichting en ontwikkeling') en 3) dat sprake is van zorgvuldig handelen bij de uitvoering (uitgebreide toets):

1. Het is van belang dat er voor de planontwikkeling geen alternatieven bestaan. Dit betekent dat er geen alternatieve locatie beschikbaar is voor de planontwikkeling. Dat er daarbij geen betere inrichting van het gebied mogelijk is t.a.v. de aanwezige natuurwaarden op het plangebied. Als laatste dient er altijd buiten de kwetsbare

- periode van de aanwezige strikter beschermde soorten gewerkt te worden. Als dit niet mogelijk blijkt moet hier een goede onderbouwing voor zijn.
2. Indien u bij streng beschermde soorten (soorten op bijlage 4 van de habitatrichtlijn en jaarrond beschermde vogelsoorten) ervoor zorgt dat er geen wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie (dit kan door het nemen van voldoende maatregelen), kunt u volstaan met het wettelijk belang 'ruimtelijke inrichting en ontwikkeling'. Indien er wel sprake is van een wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie, dan dient u een wettelijk belang aan te tonen dat genoemd staat op de habitatrichtlijn (onder andere 'bescherming van de flora en fauna', 'volksgezondheid of openbare veiligheid', 'dwingende redenen van groot openbaar belang'), respectievelijk de vogelrichtlijn (onder andere 'bescherming van de flora en fauna', 'volksgezondheid of openbare veiligheid').
 3. Om zorgvuldig te handelen, dient u de negatieve effecten van de planontwikkeling op de streng beschermde soorten te minimaliseren door het nemen van voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen (hieronder meer hierover).

Opgemerkt wordt dat dit een nader onderzoek naar uilen betreft en dat in de quickscan (LievensenseCSO, 2016a) wordt geadviseerd ook nader onderzoek uit te voeren naar de tongvaren, huismus, gierzwaluw, boommarter, das, hazelworm en vleermuizen (baardvleermuis, franjestaart, watervleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis).

5.1 Advies: mitigerende maatregelen

Door het nemen van mitigerende maatregelen kan het negatieve effect van de planontwikkeling op de gunstige staat van instandhouding van de kerkuil worden beperkt. Onderstaande voorstellen dienen afhankelijk van de daadwerkelijke invulling van het plan nader uitgewerkt te worden.

Kerkuil

Geadviseerd wordt om mitigerende maatregelen te nemen voor de kerkuil. Op basis van de het veldonderzoek is geconcludeerd dat de rij geknotte zwarte elzen een essentieel onderdeel zijn van het leefgebied van de kerkuil. Geadviseerd wordt om deze groenstrook te behouden en af te schermten van lichtinvloeden. Dit resulteert enerzijds in een afschermd werking van de versturende effecten van (de aanleg van) de woonwijk, waaronder licht en geluid. De ontwikkeling van de groenstrook leidt mogelijk tot een verbetering van het voedselaanbod voor de kerkuil (en steenuil). Hierbij is het van belang dat versturende invloeden van recreatie en verkeer zoveel mogelijk worden beperkt. De mitigerende maatregelen dienen gerealiseerd te zijn ruim voordat de werkzaamheden uitgevoerd worden.

Als laatste moet in de planning ook rekening gehouden worden met de kwetsbare perioden van soorten en de uitvoer van de werkzaamheden. Voor de kerkuil is dit vooral het broedseizoen (doorgaans februari tot en met augustus), maar een vaste verblijfplaats wordt het hele jaar door gebruikt voor verschillende perioden. Het is ook een wenselijke optie om de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren in ruimte en tijd. Bovengenoemde maatregelen worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van kerkuilen.

5.2 Samenvatting

Geadviseerd wordt diverse voorgestelde maatregelen op basis van de soortenstandaard van het Ministerie, ruim voor de sloopwerkzaamheden (3 tot 6 maanden voor de sloop) te realiseren (zie tabel 3). Hiermee dient bij de planning rekening te worden gehouden.

Tabel 3. Ingreep planontwikkeling en te nemen maatregelen per soort(groep)

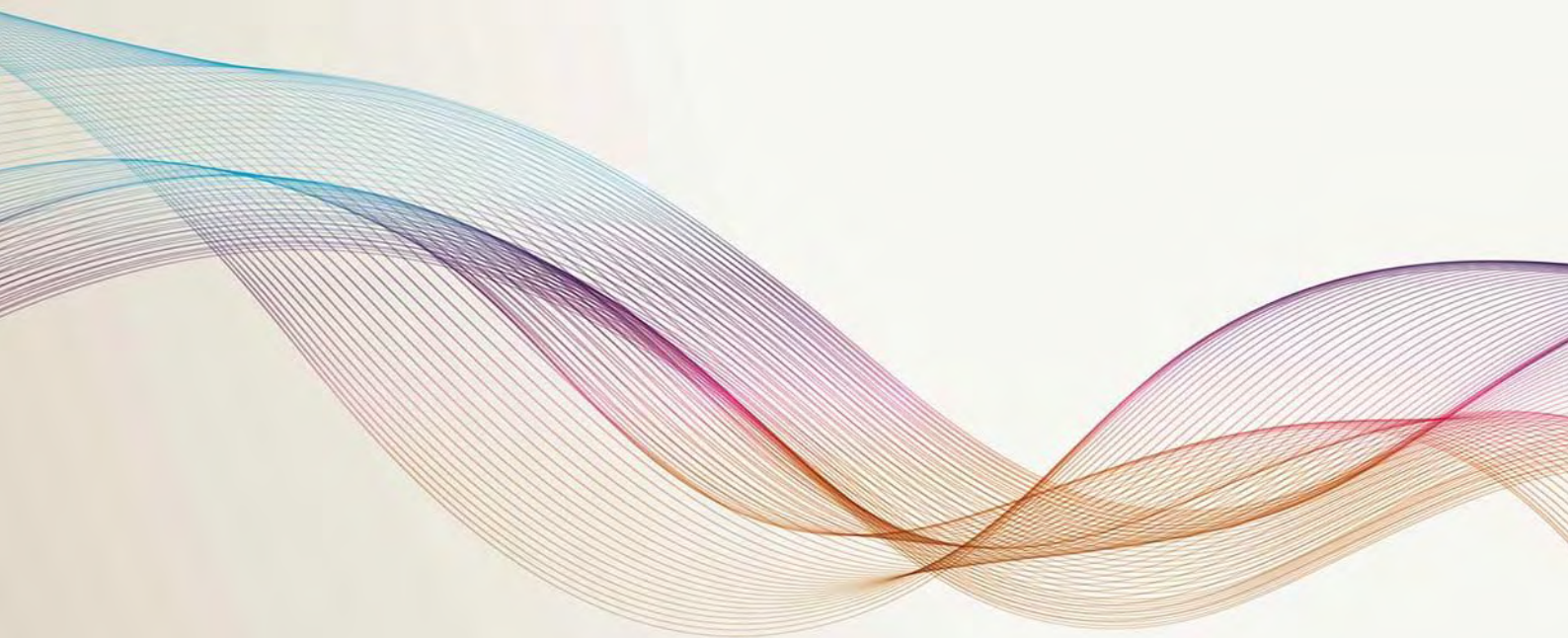
Beschermde soort	Te nemen maatregelen vóór sloop van gebouwen en herinrichting van gebied:
Kerkuil	<ul style="list-style-type: none"> – foerageer- en leefgebied optimaliseren ruim voor de herinrichting¹ – Uitvoeren conform een ecologisch werkprotocol
¹ Hierbij moet gedacht worden aan maatregelen die het voedselaanbod garanderen zoals de aanleg van houtwallen op de perceelsgrenzen (voedselaanbod en bescherming) en aanplant geschikte struiken	

De exacte mitigerende maatregelen en de locatie hiervan kan worden verwerkt in het activiteitenplan die benodigd is voor een ontheffingsaanvraag.

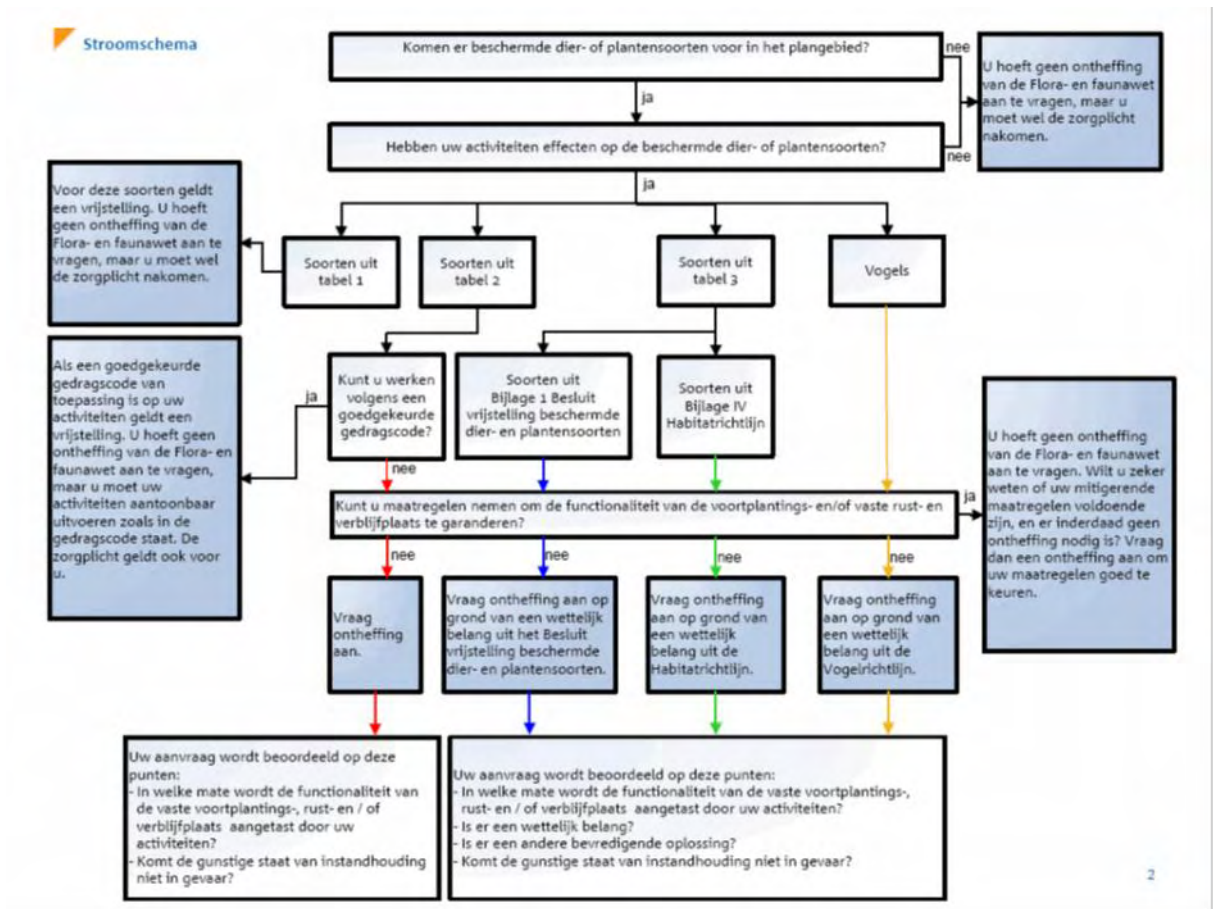
Verder worden de volgende punten geadviseerd:

- De bomen dienen buiten het broedseizoen te worden gekapt;
- Versturende werkzaamheden bij voorkeur uit voeren buiten het broedseizoen (doorgaans tussen 15 maart en 15 augustus) én het broedseizoen van uilen (doorgaans februari tot en met begin augustus). Wordt er wel in het broedseizoen gewerkt dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden een deskundige op het gebied van vogels te worden ingezet. De deskundige stelt vast of er broedsels aanwezig zijn en zo ja of deze worden verstoord door de toekomstige werkzaamheden. Het resultaat hiervan kan gevolgen hebben voor de planning.
- Rekening houden met de verlichting (tijdens bouwfase en bij realisatie) voor soorten die gevoelig zijn voor licht (bijvoorbeeld vleermuizen). Dit kan door het licht zo veel mogelijk te richten, zo min mogelijk bij 's nachts te werken en strooilicht zo veel mogelijk te beperken.

Bijlagen

Bijlage 1 Stroomschema

Bijlage 2 Wetgeving

Flora- en faunawet

Ecologische waarden spelen in toenemende mate een rol bij de ruimtelijke planvorming en ingrepen. Zo is per 1 april 2002 de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze wet sluit aan op Europese natuurregeling en is gericht op soortbescherming. De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten- en diersoorten en gaat uit van het “nee, tenzij”- beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen beschermd zijn. Wel zijn uitzonderingen voor zeer algemene soorten als huismuis, bruine rat en zwarte rat. Bovendien zijn een beperkt aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd. In de praktijk betekent dat bepaalde handelingen ten aanzien van flora en fauna slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet kan de nodige consequenties hebben bij ruimtelijke ingrepen/ontwikkeling.

Flora

Met betrekking tot beschermde inheemse planten, in relatie tot hun groeiplaats, is het verboden deze planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Fauna

Ten aanzien van dieren in hun natuurlijke leefomgeving kunnen de bepalingen in de Flora- en faunawet worden samengevat als:

- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten;
- het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- het is verboden eieren van dieren behorende tot beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Het planvormingsproces en de Flora- en faunawet (zie ook bijlage 1)

Genoemde bepalingen zijn niet nieuw, vergelijkbare bepalingen waren reeds opgenomen in de Natuurbeschermingswet en de Vogelwet 1936. Wanneer de initiatiefnemer plannen ontwikkelt voor de uitvoering van ruimtelijke ingrepen of voornemens daartoe, is het raadzaam vooraf te toetsen of de geplande werkzaamheden mogelijk nadelige gevolgen hebben voor de aanwezige flora en fauna in het plangebied en mogelijk directe omgeving.

In beginsel is voor de toetsing de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Tijdens het plannen van de werkzaamheden dienen de volgende zaken duidelijk in beeld gebracht te worden:

- welke beschermde planten- en diersoorten komen in en nabij het plangebied voor?;

- leidt het realiseren van de planontwikkeling tot handelingen die in strijd zijn met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet met betrekking tot flora op hun groeiplaats of fauna in hun natuurlijke leefomgeving?;
- kunnen de voorgenomen werkzaamheden zodanig worden aangepast dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd kunnen worden? en is een ontheffingsaanvraag, om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten (ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet), vereist?

De ontheffing

Voor de planontwikkeling en realisatie kan het nodig zijn om ontheffing aan te vragen in verband met de (voorgenomen) overtreding van de in paragraaf 2.1 van de Flora- en faunawet genoemde verbodsbepalingen.

Per 23 februari 2005 is de regelgeving rondom de ontheffingsaanvraag (artikel 75) gewijzigd. Hierbij worden drie beschermingsregimes onderscheiden, te weten:

Categorie 1: Algemene soorten

Voor de soorten geldt bij onder meer ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, wel geldt de algemene zorgplicht. In deze categorie vallen onder meer algemeen voorkomende zoogdiersoorten zoals mol, konijn, en amfibieën zoals bruine kikker en gewone pad.

Categorie 2: Overige soorten

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze categorie een vrijstelling, mits gewerkt wordt volgens een door het Ministerie LE&I goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector/belangenorganisatie of initiatiefnemer zijn opgesteld en ter goedkeuring aan het bevoegd gezag (Ministerie LE&I) worden voorgelegd. Zonder een gedragscode dient in meeste situaties een ontheffing te worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium: 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. In deze categorie vallen alle vogelsoorten en een kleine groep van minder algemene diersoorten zoals eekhoorn en steenmarter.

Categorie 3 : Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn & Soorten bijlage 1 AMvB

Voor deze soorten dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Ook met een goedgekeurde gedragscode kan geen vrijstelling worden verkregen. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan onderstaande drie criteria:

1. er is sprake van een bij de wet genoemd belang? (dit betreft een limitatieve lijst van andere gespecificeerde belangen);
2. er is geen alternatief aanwezig voor de gewenste ingreep?;
3. er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort?

In deze categorie zijn zeldzame en kwetsbare soorten opgenomen. Dit betreft onder meer alle vleermuissoorten, zeldzame amfibieën en reptielen, een grote groep vlinders en libellen en enkele plantensoorten.

Algemene zorgplicht, artikel 2 Flora- en faunawet:

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor alle (en dus niet alleen beschermde) in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Die zorg houdt in

ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is:

1. dergelijk handelen achterwege te laten, waar dit in redelijkheid kan worden gevegd;
2. danwel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd, om die gevolgen te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Een onderdeel van de Flora- en faunawet is dat de initiatiefnemer invulling moet geven aan de zorgplicht ten aanzien van beschermde planten en dieren. Dit geldt zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden als ten aanzien van het ontwerp. Geadviseerd wordt om in het ontwerp rekening te houden met de realisatie van nieuwe biotoop en/of biotopen bijvoorbeeld in de vorm van groenvoorzieningen en waterpartijen. De zorgplicht betekent dat gedurende de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de beschermde soorten om schade aan deze soorten te voorkomen en de effecten erop zoveel mogelijk te beperken. De zorgplicht heeft tevens betrekking op de ontheffingsplicht (artikel 75 van de Flora- en faunawet). Dit houdt onder meer in, dat voor een aantal algemeen in Nederland voorkomende beschermde soorten een vrijstelling op de ontheffingsaanvraag geldt, mits de zorgplicht in acht wordt genomen. Dit betekent dat, ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen, het wel verplicht blijft om bijvoorbeeld het voortplantingsseizoen te ontzien, of vóórdat werkzaamheden starten dieren te verjagen of weg te vangen (en elders uit te zetten) en om te voorkomen dat natuurschade in het kader van artikel 9 tot en met 11 zal ontstaan. Dus ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Een ontheffing hierop is niet mogelijk. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen (dat voor de meeste soorten loopt van maart tot en met juli) uitgevoerd mogen worden. Voor de verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen, belangrijk leef- of foerageergebieden van vogels buiten het broedseizoen kan een ontheffing noodzakelijk zijn. Het betreft hierbij dan over het algemeen: horsten, nesten of kolonieplaatsen die het hele jaar gebruikt worden. Hieronder vallen ook leef- en/of foerageergebieden van zeer plaatsgetrouwe vogelsoorten, zoals uilen.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van gebieden en de hieraan gekoppelde soorten op basis van de van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. De uitvoering van de Habitat- en Vogelrichtlijn moet leiden tot een ecologisch netwerk in de Europese Unie, Natura 2000 genaamd. Zowel de Habitat- als Vogelrichtlijn schrijven het instellen van speciale beschermingszones (SBZ's) voor. De lid-staten die de Vogel- en Habitatrichtlijn uitvoeren moeten de speciale beschermingszones aanmelden, de richtlijnen in nationaal recht omzetten, de gebieden beschermen, de juiste beheersmaatregelen treffen en de ontwikkeling van de kwaliteit van de aangewezen speciale beschermingszones monitoren. Voor de Vogelrichtlijn houdt de aan-melding bij de EU tegelijk ook de aanwijzing van die gebieden in. Bij de Habitatrichtlijn meldt een lidstaat de gebieden aan, die

vervolgens door de EU worden aangewezen. De voorstellen voor aanwijzing van SBZ's door de lidstaten worden wetenschappelijk getoetst door expert-groepen onder voorzitterschap van de EU voor de diverse biogeografische zone's van de Europese Unie. Nederland valt onder de Atlantische regio. De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significant negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd.

De Natuurbeschermingswet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied voor handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking. Op basis van de huidige Natuurbeschermingswet geldt een vergunningplicht voor activiteiten die in en om Natura 2000-gebieden de beschermde natuurwaarden kunnen verstoren. Deze vergunning wordt gebaseerd op een toetsing voordat een planontwikkeling wordt uitgevoerd in of nabij een Natura 2000-gebied. In geval mogelijk sprake is van significante effecten op een Natura 2000-gebied van de voorgenomen activiteit(en) dient, na overleg met bevoegd gezag, als eerste een voortoets te worden uitgevoerd.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De EHS is een Nederlands netwerk van beschermde natuurgebieden, dat in 2018 gereed moet zijn. In de EHS liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 nationale parken, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer.

De Nederlandse EHS moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen. Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling (spelregels EHS) van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien de voorgenomen planontwikkeling met bijbehorende ingreep/ingrepen niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden, tenzij het onderstaande van toepassing is.

Herbegrenzing EHS

De Nota Ruimte noemt twee situaties waarin herbegrenzing van de EHS kan plaatsvinden. De eerste situatie betreft de herbegrenzing om andere dan ecologische redenen. Indien bij een ingreep niet voldaan wordt aan de voorwaarden van het 'nee, tenzij'-regime kan mogelijk deze vorm van herbegrenzen toegepast worden. Herbegrenzing om andere dan ecologische redenen is van toepassing indien provincies met behoud van de oorspronkelijke kwantitatieve en kwalitatieve ambitie de begrenzing van de EHS wensen aan te passen om een (kleinschalige) ruimtelijke ingreep mogelijk te maken. Hiervoor gelden strikte

voorwaarden, zo moet de herbegrenzing leiden tot een versterking van de EHS in het betreffende gebied. Wordt aan deze voorwaarden niet voldaan dan is het plan niet aanvaardbaar in die vorm. De tweede situatie betreft het herbegrenzen van de EHS om ecologische redenen (om de samenhang te verbeteren of de EHS duurzaam in te passen). Herbegrenzen om ecologische redenen is een bevoegdheid van de provincie en dient te gebeuren met behoud van de oorspronkelijke ambitie van de EHS.

EHS-saldobenadering

In die gevallen waarbij het instrument EHS-saldobenadering van toepassing is hoeft het 'nee, tenzij'-afwegingskader niet doorlopen te worden en is ook geen sprake van compensatie, zoals bij ingrepen onder het 'nee, tenzij'-regime.

Harde eis hierbij is wel dat aan alle voorwaarden voor het toepassen van de saldobenadering wordt voldaan. Alleen dan is immers per saldo winst voor de EHS gegarandeerd. Is dit niet het geval dan geldt onverkort het 'nee, tenzij'-regime.

Beoordeling van effecten van een ingreep op de EHS

Voor de beoordeling van de effecten van een ingreep en bij het nader invullen van de begrippen: 'geen netto verlies', 'behoud van ambitie', 'versterking van de EHS' en 'kwaliteitslag' zijn de volgende aandachtspunten ten aanzien van natuurkwaliteit belangrijk:

- zowel de actuele natuurwaarden als het vastgelegde natuurdoel zijn relevant;
- natuurwaarden worden in de EHS primair afgemeten aan doelsoorten en natuurlijkheid (de kwaliteitscriteria van natuurdoeltypen);
- behoud en ontwikkeling van natuurwaarden zijn afhankelijk van het voldoen aan een reeks van randvoorwaarden (met name bodemgesteldheid, waterkwaliteit, processen in de omgeving, minimumoppervlakte en beheer).
- significant negatieve effecten betreffen zowel natuur- als hun randvoorwaarden;
- lokale ingrepen kunnen (negatieve) effecten hebben op drie schaalniveaus: lokaal, regionaal (kerngebied van de EHS) en landelijk (hele EHS). De vervangbaarheid van natuur hangt af van meerdere ecologische aspecten alsmede relevante nationale beleidsambities.

Boswet

Het doel van de Boswet is het instandhouden van het bosareaal in Nederland, dat wil zeggen: de letterlijke oppervlakte aan bos. De Boswet is van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de 'bebouwde kom Boswet' groter dan 1.000 m² en rijbeplantingen van meer dan 20 bomen. De Boswet verplicht om de grond waarop het bos heeft gestaan binnen 3 jaar opnieuw in te planten met bomen. Indien mogelijk is herplanting door natuurlijke verjonging ook toegestaan. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld bij lintbeplantingen minder dan 30 meter breed, moet geplant worden met boomsoorten die aansluiten bij de groeiplaats. De begrenzing 'bebouwde kom Boswet' wordt door de gemeente vastgesteld, maar hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. In geval een boom/bomen of andere houtopstanden binnen de bebouwde kom worden gekapt, dan kan een gemeentelijke (omgevings)vergunning nodig zijn. Dit zal specifiek bij de betreffende gemeente moeten worden nagegaan. Struikbeplantingen groter dan 1.000 m² vallen onder

de Boswet, met uitzondering van eenrijige geschoren meidoornheggen die als zodanig zijn aangelegd en worden beheerd. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en braakliggende terreinen valt onder de Boswet, zodra sprake is van een bedekkingspercentage van 60% en een opslag van vijf jaar of ouder. De Boswet is niet van toepassing op: erven en tuinen, windschermen van bomen langs boomgaarden, eenrijige beplanting van populier of wilg op of langs landbouwgronden, italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg, vruchtbomen, kerstsparren en kweekgoed.

Voor het kappen van bos of bomen die onder de Boswet vallen geldt een meldingsplicht. Deze melding moet doorgaans bij de gemeente minimaal één maand en maximaal één jaar voor uitvoering van de kapwerkzaamheden worden gedaan.

Rode Lijst

Op Rode Lijsten staan de soorten die bedreigd zijn in hun voortbestaan. In Nederland zijn voor een beperkt aantal soortgroepen officiële nationale Rode Lijsten verschenen; officieel wil zeggen dat deze in de Staatscourant zijn gepubliceerd. Soorten komen op een Rode Lijst als zij zeldzaam zijn en achteruitgaan. In 2004 zijn alle bestaande Rode lijsten herzien en zijn tezamen met enkele nieuwe Rode lijsten verschenen in een bijlage bij de Staatscourant (LNV, 2004). Alle soorten van de soortgroepen met officiële Rode Lijsten betreffen ongeveer 2% van het totaal aantal dieren en 31% van het totaal aantal planten in Nederland. Bij paddestoelen gaat het daarbij alleen om de macrofungi (hogere fungi, de paddenstoelen en zwammen, die tenminste in staat zijn om zich geslachtelijk voort te planten en waarvan de vruchtlichamen groter dan 1 millimeter zijn).

Van dagvlinders, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen en paddenstoelen zijn de afgelopen jaren basisrapporten met herziene rode lijsten verschenen. Deze hebben echter nog geen officiële status gekregen. Het opstellen van Rode Lijsten komt voort uit het verdrag van Bern, dat in 1982 door Nederland is geratificeerd. Dit verdrag vraagt bijzondere aandacht voor soorten die met uitsterven worden bedreigd en die kwetsbaar zijn (artikel 1 en 3).

In artikel 7 van de Flora- en faunawet is vastgelegd dat de overheid lijsten opstelt van dieren- en plantensoorten die van nature in Nederland voorkomen en die bedreigd zijn. In de nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' is het opstellen van Rode Lijsten één van de instrumenten voor de soortbescherming. Soorten van een Rode Lijst genieten op basis daarvan nog geen wettelijke bescherming. Wettelijk is wel vastgelegd dat de overheid zich inzet voor de bescherming van deze soorten en dat zij het onderzoek daartoe bevordert. Van provincies, gemeenten en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij hun beleid en beheer rekening houden met de soorten op de Rode Lijsten.

Nesten

De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. U heeft voor deze soorten geen

onthefing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Bijlage 3 Literatuur

Arcadis, 2013. Quickscan Flora- en faunawet Fase 3,4 en 5 van Het Groene Woud, 2013, 076962640:0.4 Arcadis, Hoofddorp

De Long, J., 2013. De kerkuil - handleiding voor beschermers, Stichting kerkuilenwerkgroep Nederland (SKWN).

Ecogroen, 2015. Notitie: omgevingscheck en advies Steenuil Woudenberg 6 juli 2015, Bunshoek, M., Ecogroen, Zwolle.

LieveenseCSO, 2016a. Quickscan Natuurwetgeving Plangebied Zegheweg 30 en Spoorlaan 9 te Woudenberg, Projectcode 15M1255, datum 23 februari 2016, LieveenseCSO Milieu B.V., Bunnik.

LieveenseCSO, 2016b. Quickscan Natuurwetgeving Hoevelaar fase 1te Woudenberg, Projectcode 15M1255, datum 23 februari 2016, LieveenseCSO Milieu B.V., Bunnik.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. 501, Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.

Parmentier, F. en Van Paassen, A., 2009. Steenuil onder de pannen – Maatregelencatalogus ter verbetering van het leefgebied van de steenuil, Landschapsbeheer Nederland.

RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland), 2014. Soortenstandaard Steenuil, versie 2.0 december 2014, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Zwolle.

RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland), 2015. Soortenstandaard Kerkuil, versie 2.0 januari 2015, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Zwolle.

Internetbronnen:

www.natuurloket.nl

www.naturalis.nl

www.soortenregister.nl

www.minlnv.nl

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

www.natuurkalender.nl

Bijlage 4 Kaart regionale ligging

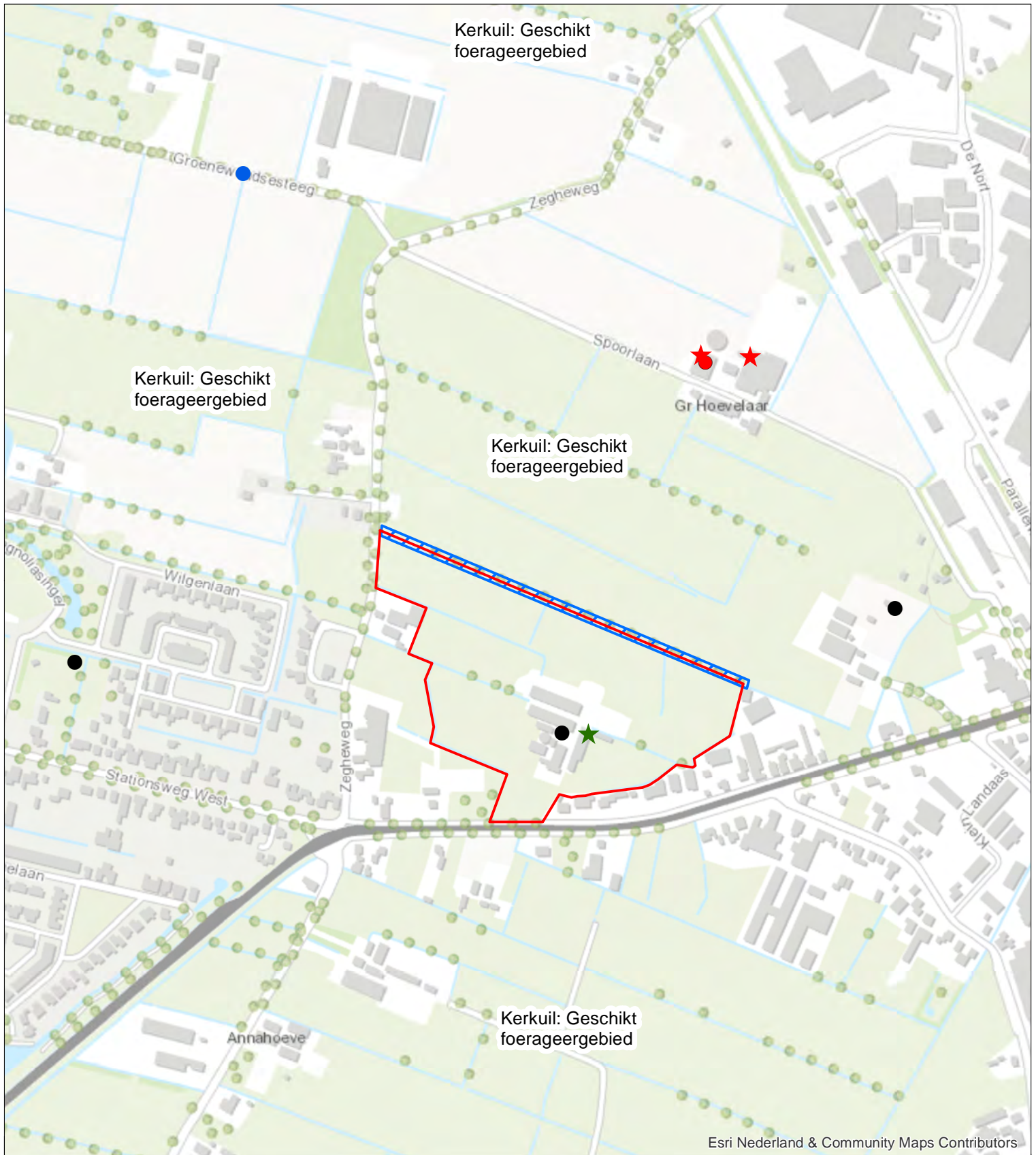

Bijlage 5 **Foto's van het plangebied**

Bijlage 6 Resultaten

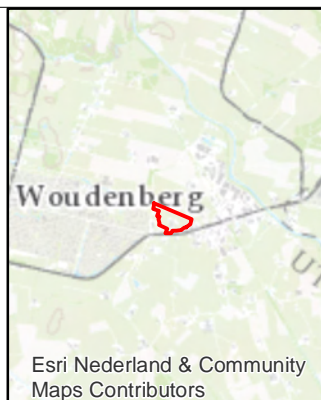

Esri Nederland & Community Maps Contributors

Resultaat onderzoek

Legenda

- Plangebied
- ★ Kerkuil, Incidentele verblijfplaats, (LievenceCSO 2016)
- ★ Kerkuil, Vaste verblijfplaats, (LievenceCSO 2016)
- Steenuil, Losse waarneming, (LievenceCSO 2016)
- Steenuil, Vaste verblijfplaats, (LievenceCSO 2016)
- Steenuil, Voormalige verblijfplaats, (Gemeente Woudenberg)
- Kerkuil: Foerageergebied (essentieel)

Esri Nederland & Community Maps Contributors

Project

15M1255: Milieu onderzoeken Woudenberg Hoevelaar fase 1

Oprachtgever

Gemeente Woudenberg

Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur	Akkoord
n.v.t.	april 2016	v1	A. van de Craats	L. Sluiter

--	--	--	--	--

0 80 160 Meter Schaal 1:6000 (A3)

Lievencso Milieu B.V.
Regulierering 6
3981 LB Bunnik